

Тернопільський національний економічний університет

Факультет економіки та управління

Кафедра економічної теорії

Міждисциплінарна курсова робота

з

« Економічної теорії»

на тему:

« Взаємозв'язок між інфляцією та темпами економічного зростання»

Студента 2 курсу 1 групи
напряму підготовки економіка промислового підприємства
Олійник Р. В.

Керівник: к.е.н., старший викладач Чирак І.М.

Національна шкала
Кількість балів
Оцінка ECTS

Члени комісії

(підпис, прізвище та ініціали)

(підпис, прізвище та ініціали)

(підпис, прізвище та ініціали)

м. Тернопіль-2016р.

План

Вступ

1. Сутність інфляції, причини її виникнення, типи та форми.
2. Теоретичні засади взаємозв'язку між інфляцією та темпами економічного зростання в Україні.
3. Аналіз інфляційних процесів в Україні та їх вплив на динаміку економічного зростання.
4. Шляхи підвищення економічного зростання в Україні.

Висновки

Список використаної літератури

Зміст

Вступ.....	4
Сутність інфляції, причини її виникнення, типи та форми.	6
Теоретичні засади взаємозв'язку між інфляцією та темпами економічного зростання.....	11
Аналіз інфляційних процесів в Україні та їх вплив на динаміку економічного зростання.	16
Шляхи підвищення економічного зростання в Україні.	24
Висновки	28
Список використаної літератури	29

Вступ

Актуальність теми.

По визнанню західних економістів, інфляція – центральна проблема країн з розвинутою економікою.

Інфляція має значні економічні і соціальні наслідки для всіх господарських суб'єктів. Ці наслідки складні і різноманітні. Невеликі її темпи сприяють зростанню цін і норми прибутку, будучи, таким чином, чинником тимчасового поживлення кон'юнктури. У міру поглиблення інфляція перетворюється на серйозну перешкоду для відтворення, загострює економічну і соціальну напруженість в суспільстві. Інфляція активізує втечу від грошей до товарів, перетворюючи цей процес на лавиноподібний, загострює товарний голод, підриває стимули до грошового накопичення, порушує функціонування грошово-кредитної системи, відроджує бартер.

Економічне зростання є узагальнюючим критерієм результативності функціонування всього національного господарського комплексу. Поряд із забезпеченням високого рівня зайнятості, зниженням високого рівня інфляції, досягненням зовнішньоекономічної збалансованості та підвищенням рівня життя населення, економічне зростання постає, як найважливіше завдання макроекономічної політики держави.

Високий рівень інфляції знецінює реальні доходи населення, його заощадження, породжує суспільну нестабільність і негативно впливає на підприємницьку активність у реальному секторі економіки. Така інфляція зменшує стимули до інвестиційної та виробничої діяльності, призводить до перерозподілу капіталів на користь спекулятивної діяльності. У підсумку економіка країни може перейти до гіперінфляції й економічної кризи. Тому дослідження впливу інфляції на економічне зростання має важливе значення для розробки загальної стратегії соціально-економічного розвитку країни.

У курсовій роботі розглядається суть і причини цих двох явищ, а також розглядається взаємозв'язок між інфляцією та економічним зростанням.

Дослідженням цих питань займались відомі західні вчені серед яких особливо слід виділити представників неокейнсіанства Дж.Тейлора, Г.Кальво, К.Шапіро, Дж.Стігліца, Л.Болла, Г.Менк'ю, Д.Ромера, Дж.Галі, М.Гертлера, М.Вудфорда, П.Кругмана, а також монетаристів, зокрема М. Фрідмена які акцентували увагу на асиметричності інформації і різноманітності економічних суб'єктів та їхньому визначальному впливі на вигляд кривої Філіпса.

Об'єктом дослідження є макроекономічна система держави, та всього світу.

Актуальність теми: дослідження та аналіз впливу інфляції на економічне зростання має важливе значення для розробки стратегії соціально-економічного розвитку країни.

Метою дослідження є вивчення взаємозв'язку між інфляцією та (безробіттям) темпами економічного зростання.

Предметом дослідження є теоретико-методологічні засади аналізу взаємозв'язку між інфляцією та темпами економічного зростання.

Перед собою я ставлю завдання проаналізувати та дослідити дані питання, та шукати варіанти економічного зростання для України.

Розділ 1. Сутність інфляції, причини її виникнення, типи та форми.

Перш, ніж розпочати аналіз взаємозв'язку інфляції і економічного зростання, необхідно одержати загальне уявлення про кожне з цих явищ окремо.

Важливою формою макроекономічної нестабільності є інфляція. Інфляцією називається збільшення рівня цін чи, якщо на цю проблему подивитись з іншого боку, знецінення грошової маси.

Найпоширенішим методом виміру темпів інфляції є метод за допомогою індексу споживчих цін (ІСЦ). Відповідно до цього методу, можемо розрахувати темп за такою формулою: Індекс цін (I) — це відношення рівня цін в період t (Pt) до рівня цін базового періоду (Pb), тобто:

$$I = Pt / Pb * 100\%.$$

Наведемо форми інфляції, одночасно досліджуючи причини їх виникнення.

1.) Інфляція попиту породжується надлишком сукупного попиту проти реального обсягу виробництва (інфляція покупця). Така форма інфляції може виникнути через зростання грошової маси, збільшення державних витрат і/або приватних інвестицій, і навіть інфляційними очікуваннями.

2.) Інфляція витрат. Причини прояву цієї форми інфляції різноманітні. Так, можуть стати причиною виникнення олігополістичні сутички між виробниками профспілок: перші можуть наносити удару на випередження, закладаючи гадані вади у собівартість, а другі вимагати зростання зарплати, не покриваючи збільшенням продуктивності праці. Іншою причиною може бути зростання ціни на сировину й енергію.

3.) Прихована (пригнічена) інфляція, проявом якої стає не зростання цін, а товарний дефіцит. Яскравим прикладом такого феномена може бути ситуація, породжена плановою системою СРСР [1].

Негативні наслідки інфляції очевидні: вона знецінює результати праці, знищує заощадження, перешкоджає економічному зростанню і провокує втечу

капіталу із країни. З іншого боку, перелічені явні витрати можуть бути доповнені списком неявних. Сюди входять витрати «стоптаних черевиків» (необхідність якнайшвидше витратити чи конвертувати гроші), витрати «меню» (додаткові витрати, пов'язані з частою зміною ціни на продукцію), довільний перерозподіл багатства та інших.

Найважливішими з внутрішніх причин інфляції є:

- порушення пропорцій відтворення між виробництвом і споживанням, нагромадженням і споживанням, попитом і пропозицією, грошовою масою в обігу і сумою товарних цін;
- значне зростання дефіциту державного бюджету і державного боргу, зумовлених непродуктивними державними витратами;
- надмірна емісія паперових грошей, яка порушує закони грошового обігу;
- мілітаризація економіки, що відволікає значну частину ресурсів в оборонну промисловість, призводить до недовиробництва товарів народного споживання, створює їх дефіцит;
- збільшення податкового тягаря на товаровиробників;
- випередження темпів зростання заробітної плати порівняно з темпами зростання продуктивності праці.

Зовнішні фактори інфляції пов'язані з посиленням інтернаціоналізації господарських зв'язків між державами, що супроводжуються загостренням конкуренції на світових ринках капіталів, товарів та послуг, робочої сили, загостренням міжнародних валютно-кредитних відносин, зі структурними світовими кризами (енергетичною, продовольчою, фінансовою та ін.).

Узагальнюючи сказане, можна дати таке визначення інфляції: інфляція - це знецінення грошей, спричинене диспропорціями в суспільному виробництві й порушенням законів грошового обігу, яке виявляється у стійкому зростанні цін на товари і послуги.

Інфляція може набувати різноманітних форм.

Відкрита інфляція розвивається вільно і ніким не стримується.

Прихована інфляція - це така інфляція, коли держава вживає заходи, спрямовані на безпосереднє стримування цін на товари і послуги, з одного боку, і доходів населення - з іншого.

Повзуча інфляція - інфляція, що розвивається поступово, коли ціни зростають незначною мірою (не перевищує 10 % на рік).

Помірна інфляція (2-5 % на рік) у розвинутих країнах Заходу не розглядається як негативний фактор. Навпаки, вважається, що вона стимулює розвиток економіки, надає їй необхідного динамізму.

Галопуюча інфляція - інфляція, коли ціни зростають швидко - на 10-100 % щорічно. На стадії галопуючої інфляції відбувається спад виробництва та скорочення товарообороту, втрачається стимул до інвестицій, стримується процес суспільного нагромадження, поширюється відплив капіталу з виробничої сфери до сфери обігу, тобто йде розбалансування економічної рівноваги.

Гіперінфляція - інфляція, коли ціни зростають астрономічно - на 1-2 % щодня або сягають 1000 % і більше на рік. Вона означає глибоку економічну і соціальну кризу в країні.

Збалансована інфляція - інфляція, коли ціни товарів різних товарних груп відносно один одного не змінюються. Ціни підвищуються досить повільно й одночасно на більшість товарів та послуг.

Незбалансована інфляція - інфляція, коли співвідношення цін у різних товарних групах змінюється на різні відсотки і по-різному на кожний вид товару.

Очікувана інфляція - зазвичай помірна інфляція, яку можна спрогнозувати на будь-який період. Досить часто це є прямим результатом антиінфляційних дій уряду.

Неочікувана інфляція - характеризується раптовим стрибком цін, зумовленим збільшенням під впливом інфляційних очікувань суспільного попиту населення на споживчі товари, товаровиробників на сировину та засоби виробництва.

Інфляція попиту - це порушення рівноваги між попитом і пропозицією з боку попиту. Спричинити її може в основному збільшення державних замовлень (наприклад, військових), попиту підприємців на засоби виробництва в умовах повної зайнятості й майже повної завантаженості виробничих потужностей, а також зростання купівельної спроможності трудящих (зростання заробітної плати) в результаті, наприклад, узгоджених дій профспілок. Усе це спричиняє утворення надлишку грошей порівняно з кількістю товарів, призводить до підвищення цін. Таким чином, надлишок платіжних засобів в обігу створює дефіцит пропозиції, коли виробники не можуть адекватно реагувати на зростання попиту.

Інфляція пропозиції (витрат) - це зростання цін внаслідок підвищення витрат виробництва чи скорочення сукупної пропозиції.

Причинами збільшення витрат можуть бути зростання цін на сировину, енергоносії, підвищення заробітної плати, олігополістична політика ціноутворення, економічна і фінансова політика держави. Збільшення витрат виробництва на одиницю продукції в економіці скорочує прибутки й обсяг продукції, який підприємці готові запропонувати за наявного рівня цін. Внаслідок цього зменшується сукупна пропозиція товарів та послуг, що, у свою чергу, підвищує рівень цін.

Стагфляція - це інфляція, що супроводжується стагнацією виробництва й одночасно зростанням рівня цін і безробіття.

Отже, першочерговими завданнями для політиків, є мінімізація інфляції та безробіття, що в свою чергу збільшить інвестиційну привабливість країни, підвищить рівень ВВП та допоможе збільшити темпи економічного зростання.

Розділ 2. Теоретичні засади взаємозв'язку між інфляцією та темпами економічного зростання.

Економічне зростання — основний показник розвитку і добробуту будь-якої країни — є однією з головних макроекономічних цілей, досягнення якої зумовлене необхідністю випереджаючого зростання національного доходу в порівнянні із зростанням чисельності населення для підвищення рівня життя в країні.

Розрізняють два типи економічного зростання: екстенсивний та інтенсивний. Екстенсивний тип полягає в тому, що збільшення обсягу виробництва досягається в основному за рахунок залучення у виробництво додаткових трудових, матеріальних та фінансових ресурсів при незмінній продуктивній силі праці. Інтенсивний тип має місце тоді, коли збільшення обсягу виробництва відбувається за рахунок раціонального використання всіх видів ресурсів. Воно пов'язане з упровадженням нових технологій і підвищенням продуктивності праці. Це означає, що зменшуються затрати ресурсів на виробництво одиниці продукції.

Деякі економісти виділяють третій тип економічного зростання — детенсивний. В умовах детенсивного зростання затрати ресурсів на виробництво одиниці продукції збільшуються, бо вони використовуються нерационально. Екстенсивний характер розвитку економіки мав місце в СРСР у період 30—60-х років. А в період 80—90-х років мав місце детенсивний характер розвитку.

Фактори економічного зростання тісно взаємопов'язані і переплетені. Так, наприклад, праця є високопродуктивною, якщо робітники використовують сучасне обладнання і матеріали під керівництвом здібних підприємців в умовах добре налагодженого господарського механізму.

Залежно від характеру зростання фактори зростання поділяють на дві групи — екстенсивні та інтенсивні.

До екстенсивних факторів належать:

— збільшення обсягу інвестицій при наявному рівні техніки;

- збільшення кількості працівників;
- збільшення обсягу використовуваної сировини, матеріалів, палива.

До інтенсивних факторів належать:

- прискорення науково-технічного прогресу (упровадження нової техніки і технологій шляхом оновлення основного капіталу);
- підвищення кваліфікації працівників;
- поліпшення використання основних і оборотних фондів;
- поліпшення організації виробництва.

Використання екстенсивних факторів мало місце в минулому, коли був високий приріст робочої сили і значна кількість населення, особливо жінок, не була задіяна в суспільному виробництві. У другій половині ХХ ст. приріст робочої сили в розвинутих країнах суттєво знизився, а в деяких кількість населення навіть зменшувалась. Так, в Україні в 90-х роках кількість населення зменшилася більше, ніж на 2 млн. чоловік.

Поступово вичерпувалися найбільш доступні джерела корисних копалин, особливо енергетичних ресурсів. Зменшення кількості людських і матеріальних ресурсів зумовило перехід до інтенсифікації розвитку економіки, який повинен забезпечити економне, раціональне використання ресурсів, підвищення ефективності виробництва і збільшення реального обсягу валового національного продукту.

У сучасних умовах найважливішим чинником, який забезпечує зростання виробництва реального ВВП, є підвищення продуктивності праці. Воно залежить від таких факторів:

- технічного прогресу;
- затрат капіталу;
- освіти і професійної підготовки працівників;
- економії, зумовленої масштабами виробництв;
- покращення розподілу ресурсів, організації виробництва та інших чинників.

Дослідження багатьох економістів показали, що підвищення продуктивності праці чинить значно більший вплив на зростання реального ВВП, ніж збільшення кількості працівників. Але підвищити продуктивність праці досить складно. Це досягається завдяки впровадженню технічного прогресу, зростанню фондоозброєності, підвищенню кваліфікації працівників та деяких інших факторів.

Економічне зростання тісно пов'язане з безробіттям та інфляцією. Ці фактори безпосередньо впливають на рівень економічного розвитку держави.

Зниження волатильності інфляції пояснюється фіксованим характером довгострокових інфляційних очікувань. Відповідно до теоретичних положень монетаризму, останніми десятиліттями для центральних банків більшості розвинутих країн характерні наступні напрямки діяльності:

- підвищення довіри до центральних банків та успішності грошово-кредитної політики у забезпеченні стабільного рівня інфляції;
- встановлення низьких цільових показників інфляції (не більше 2%);

Завдяки подібним діям темпи інфляції значно уповільнилися, а її взаємозв'язок з безробіттям та вплив на економічний спад став менш вираженим. Тим більше в довгостроковому періоді інфляційні очікування залишаються близькими до цільових показників. Дослідження МВФ показали [4, с. 89], якщо у 1970–80-х роках інфляція була високою, а її взаємозв'язок з безробіттям був тісним, то у період між 1985 р. та 1994 р. в більшості країнах спостерігалася дезінфляція, коли центральні банки почали запроваджувати режими таргетування інфляції. Після 1995 року і до цього часу, навіть в умовах рецесії, інфляція стабілізувалася на рівні 1–2%.

Центральні банки у всьому світі використовують три базових монетарних режими: [4]

1. Таргетування обмінного курсу, якого де-факто зараз намагається дотримуватися й Україна. У цьому режимі якорем макроекономічної стабільності є курс долара (рідше - євро або іншої валюти).

2. Монетарне таргетування. Його можуть застосовувати Центробанки розвинених країн, у яких ріст економіки й попит на гроші стабільний. У таких умовах рівень цін регулюється грошовою пропозицією. Тому ціновим якорем стає один із грошових агрегатів, яким управляє Центробанк.

3. Пряме інфляційне таргетування. Взавши на озброєння таку модель, Центробанк за допомогою дисконтної ставки регулює вартість грошей в економіці. А цим, за допомогою механізму монетарної трансмісії, впливає на рівень інфляції й темпи росту економіки.

Інфляційне таргетування — це такий монетарний режим, яким установлюється однозначний пріоритет інфляції перед будь-якими іншими цілями грошово-кредитної політики (у т.ч. перед курсовими), а також підвищена відповідальність органів грошово-кредитного регулювання за виконання інфляційних цілей. Режим інфляційного таргетування з'явилася, як альтернатива монетарному таргетуванню наприкінці 80-их років й одержав бурхливий розвиток у наступне десятиліття. Більшість країн, що перейшли до інфляційного таргетування, зробили це через низьку ефективність грошово-кредитної політики, спрямованої на таргетування валютного курсу або пропозиції грошей. Таргетування інфляції було перший раз застосовано у Новій Зеландії в 1990 році. Відтоді цю стратегію пробувало впровадити близько 30 країн, більшість із них - успішно. [4]

Щодо основних характеристик режиму інфляційного таргетування, то зазвичай потрібно досягти інституціональної домовленості між урядом та центральним банком (потрібен відповідний закон) про підтримання цінової стабільності, як пріоритетної цілі монетарної політики. Адже рішення про перехід до інфляційного таргетування не повинно ухвалюватись лише центральним банком, воно має бути погодженим з урядом, на якому лежить значна частина відповідальності за динаміку рівня цін. [4]

Серед позитивних сторін інфляційного таргетування наступні: [4]

1. Допомагає, у більшості випадків, швидко знизити інфляцію;

2. Зміцнює фактичну незалежність центрального банку, чітко орієнтуючи його на одну мету (зниження інфляції і її стабілізація на низькому рівні

3. Сприяє підвищенню професійного рівня, прозорості й довіри грошовій політиці, а також підвищенню професійного рівня макроекономічних аналізів і дебатів у даній країні.

Про необхідність корекції діючого монетарного режиму в Україні багато експертів і держчиновники говорять не перший рік. Причина, на їхню думку, полягає в тому, що режим уже давно не відповідає вимогам сучасної економіки через непрозорість грошово-кредитної політики й відсутності чітких довгострокових орієнтирів зміни вартості національної валюти. Однак насправді Україна, як і раніше далека від виконання умов для початку ефективного контролю над інфляцією. Політика таргетування валютного курсу вже не спрацьовує й гальмує залучення іноземних інвестицій.

Щоб увести в Україні механізм фіксування інфляції, необхідно виконати три головних вимоги:

1. Відмовитися від фіксування яких-небудь інших показників, крім інфляції (наприклад, валютного курсу, заробітної плати, рівня безробіття).

2. Центральний банк повинен бути незалежний від уряду.

3. Необхідно впровадити відповідні монетарні інструменти (дисконтна ставка, операції на відкритому ринку й резервні вимоги).

Для економіки пропонована НБУ політика, що орієнтована на інфляційне таргетування, більш краща, тому що вона буде більш гнучкою для рішення макроекономічних проблем, ніж просте втримання валютного курсу на стабільній величині.

Середній рівень інфляції на сучасному етапі розвитку провідних країн у порівнянні з найвищими у 1970-х роках значно знизився. Це стало можливим за рахунок проведення центральними банками успішної політики дезінфляції. При цьому взаємозв'язок між інфляцією та безробіттям у довгостроковому періоді в результаті уповільнення темпів інфляції також став менш вираженим.

Таким чином, боротьба центральних банків з можливими проявами неочікуваної інфляції як основного джерела макроекономічної нестабільності сприяла:

а) послабленню взаємозв'язку між інфляцією та безробіттям, що було зумовлено зниженням волатильності темпів інфляції;

б) послабленню взаємозв'язку між поточною та минулою інфляцією за період з 1970-х рр. і до теперішнього часу;

в) зниженню тенденції впливу глобальної інфляції на інфляцію в окремих країнах.

Уповільнення темпів інфляції, зниження її впливу на безробіття та економічну динаміку в цілому відбувалося головним чином завдяки змінам у проведенні грошово-кредитної політики, зокрема надання більшої незалежності центральним банкам, прийняттю режимів таргетування інфляції з метою фіксованості інфляційних очікувань. Необхідність боротьби з інфляцією як з найбільш негативним економічним явищем ринкової економіки було обґрунтовано М.Фрідменом та його послідовниками. Тому відсутність інфляції в умовах сучасної рецесії можна пояснити проведенням грошово-кредитної політики, заснованої на теоретичних постулатах монетаризму.

Рівень економічного розвитку визначають на підставі таких показників, як: безробіття (в першу чергу); середня тривалість життя; рівень освіти населення, зокрема рівень письменності населення і медіанний рівень освіти; середня тривалість робочого дня; денне споживання к/калорій на душу населення; чисельність студентів на 10000 населення; кількість лікарів на 10000 населення; забезпечення населення житлом та іншими показниками. З нових макроекономічних показників цікавим є індекс людського розвитку (ІЛР). Щоб його визначити, Програма розвитку ООН (ПРООН) аналізує наступні показники: демографічну ситуацію, розвиток ринку праці, матеріальний добробут, життєві умови, рівень охорони здоров'я та освіти, фінансування людського розвитку, стан навколишнього середовища.

Важливим показником економічного розвитку є ВВП. Валовий внутрішній продукт (ВВП) — один із найважливіших показників розвитку економіки, який характеризує кінцевий результат виробничої діяльності у сфері матеріального і нематеріального виробництва.

Таблиця 1

Кореляція ВВП та інфляції в країнах світу.

Країна	Місце	ВВП за (ПКС) 2014 р. (млрд. дол.. США)	Зростання ВВП 2014 р.	Рівень інфляції % 2014 р.
ЄС	-	18526	4.5	1.9
Китай	1	17617	7.9	1.67
США	2	17419	1.6	1.15
Індія	3	7376	3.4	2.32
Японія	4	4751	4.6	1.24
Німеччина	5	3722	3.5	1.32
Росія	6	3565	-2.6	2.11
Бразилія	7	3264	2.4	3.21
Польща	23	954	4.7	3.14
ПАР	29	705	-1.4	2.55
Румунія	45	393	2.5	2.26
Україна	47	371	-6.7	15.1
Угорщина	57	246	2.6	7.72
Білорусь	64	172	1.6	5.45
Грузія	112	34,7	3.2	2.35
Молдова	140	17,7	-2.1	1.23

Джерело: складено автором [19].

Аналізуючи дані можна дійти висновку, що більшість країн світу збільшують свої показники ВВП, проте лідером є КНР. Їхній прогрес є очевидним і безспірним. За 5 років вони змогли перегнати такого гіганта, як США. І як видно з таблиці, їм не вистачає зовсім трохи, щоб перегнати всі країни Єврозони. Також високий рівень показує США та Бразилія яка за останні роки здійснила великий скачок в показнику ВВП. Рівень інфляції в країнах є порівняно стабільним лиш в деяких країнах він перевищує 5%, в тому числі і в Україні.

Отже, можна зробити висновок, що повністю дослідити взаємозв'язок інфляції та економічного зростання на основі статичних даних неможливо, так як завжди буде мати місце похибка. Проте тенденцію все ж встановити можна. Низький рівень інфляції підвищує рівень безробіття в країнах і економічне зростання не спостережується. І досягнення рівноваги в цьому випадку неможливе.

Розділ 3. Аналіз інфляційних процесів в Україні та їх вплив на динаміку економічного зростання.

Економіка України – структура, для якої характерна миттєва реакція на будь-які зміни в світовій економіці.

Після розпаду Радянського союзу та на шляху інтеграції до світової економіки України залишилася зруйнована економічна система, гіперінфляція, величезна кількість безробітних, страшенні заборгованості та розлагоджена фінансова система, відсутність промисловості, знищене сільське господарство.

Таблиця 2

Динаміка інфляції в Україні за період 2001 -2015 рр.

Роки	2009	2010	2011	2012	2013	2014	2015
Інфляція (за ІСЦ %)	222,3	112,3	94,6	98,9	100,5	124,5	143,3

Джерело: складено автором [5].

Як ми бачимо з даних таблиці, в Україні дійсно досить високий рівень інфляції, що має циклічний характер. Добре видно, що на початку 2009 р.-2010 р., країна практично ввійшла в кризу, у цих роках спостерігається стрибок, інфляція характеризується, як галопуюча.

Довготривалість інфляції показує, що її причиною є не лише збільшення грошової маси, але й інші більш глибокі і важливі фактори.

У 2000-х роках Україна вийшла з кризи завдяки активному розвитку експортних відносин, внаслідок чого зросли грошові надходження та суттєво збільшилася грошова маса, що спричинили нову інфляційну хвилю, яка в свою чергу викликала знецінення грошей.

Україна займає останнє місце в Європі за рівнем безробіття, не дивлячись на це, рівень безробіття в країні продовжує стрімко зростати. Економічна криза вдарила по всьому працюючому населенню. Найбільше від кризи постраждали будівельна та металургійна галузі, хімічна промисловість.

**Безробіття в Україні 2010-2015 рр. (% від загального числа населення
віком 15-70 років)**

Роки	2010	2011	2012	2013	2014	2015
Безробітне населення	8,1	7,9	7,5	7,2	9,3	9,2

Джерело: складено автором [5].

Серед економічних наслідків безробіття вирізняють зменшення доходів населення, погіршення рівня життя та соціального добробуту, зменшення витрат на споживання та зменшення заощаджень, втрата кваліфікації кадрів. До психологічних наслідків відносять заниження самооцінки, деморалізації суспільства, поява суїцидальних нахилів; суспільний та політичний безлад. Об'єднавши показники інфляції і безробіття, отримаємо їх взаємозалежність в Україні.

Інфляція є важливим чинником, який визначає внутрішню фінансову рівновагу в соціально-економічній системі та рівень життя населення. У західних країнах помірна інфляція стала невід'ємною частиною ринкової системи господарювання. Світова економічна практика свідчить, що певний рівень інфляції може виконувати стимулюючу функцію щодо економічного зростання. Приклади інвестиційного буму в таких країнах, як Німеччина, Японія, Чилі, Південка Корея, Чехія та інші, свідчать, що необхідна інвестиційна активність і супутнє їх економічне зростання були максимальними, коли темпи зростання цін коливались в інтервалі від 1,1% до 4,7% на рік. Коли темпи інфляції переходили межу 4,7%, то темпи економічного зростання починали знижуватися. Коли ж інфляція сягала 25-45%, то економічне зростання припинялося. На зміну йому приходили стагнація та спад виробництва, які поглиблювались у міру зростання темпів відкритої інфляції. На сьогодні за нормами ЄС рівень інфляції має становити 1,5% . Проте єдиної думки щодо порогового значення рівня інфляції немає. Деякі дослідники визначають його на рівні 5 %, згідно із критеріями вступу до ЄС цей показник становить 3,1 % [16]. Поставимо задачу дослідити вплив

інфляції на економічне зростання України та, по можливості, встановити оптимальний рівень інфляції в Україні, який максимально сприяє її економічному розвитку.

Одним з найбільш важливих факторів впливу на обсяг реального ВВП є рівень інфляції. Однак, вплив цього фактора, є якісно різним в залежності від загальноекономічної ситуації. В умовах стабільного розвитку економіки інфляція (помірна) стимулює виробництво, сприяє зростанню сукупного попиту швидше, ніж відбувається зростання цін, і тим самим забезпечує зростання реального ВВП. За стабільних економічних умов оптимальним рівнем інфляції в Україні можна вважати значення 10 %. Збільшення інфляції до 20 % і більше призводить до сповільнення росту реального ВВП. В умовах економічної кризи ефективним інструментом може бути стримування рівня інфляції. Таким чином, можна стверджувати, що інфляційні процеси стимулюють економічне зростання, але лише за стабільних економічних та політичних умов. Оскільки рівень інфляції в значній мірі можна регулювати завдяки спеціальній політиці центрального банку, це означає, що інфляцію можна використовувати як інструмент управління ростом ВВП. Рівень інфляції можна використовувати як важливий програмний фактор при плануванні розвитку національної економіки України. Але при цьому слід мати на увазі, що вплив рівня інфляції на національну економіку суттєвим чином залежить від загальноекономічної ситуації в Україні та у світі [14].

Розділ 4. Шляхи підвищення економічного зростання в Україні.

За нинішніх умов глобалізації пріоритети розвитку людини та забезпечення високої якості життя населення є визначальними чинниками загальнолюдського прогресу. Жодній державі світу ще не вдавалось досягти високого конкурентного статусу без радикального підвищення життєвих стандартів та ефективних інвестицій у людський капітал. Сучасна економічна наука виходить з того, що вирішальним фактором глобальних трансформацій, а отже й ключовою передумовою зміни стандартів життя населення, є технологічний спосіб виробництва. Пришвидшення процесів дифузії інновацій, трансферу нових технологій у виробництво, загалом інноваційно-технологічних циклів відкриває широкі можливості для досягнення оптимального співвідношення між виробництвом, нагромадженням і споживанням, збалансування ринкової кон'юнктури у довгостроковому періоді. За цих умов формування та реалізація урядами країн ефективної інноваційної політики заради забезпечення стійкого і якісного економічного зростання, ендогенної стабілізації ринкової кон'юнктури, мінімізації негативних наслідків циклічності та нарощення міжнародної конкурентоспроможності є пріоритетними завданнями в економічній політиці практично усіх держав світу.

Шляхами вирішення проблеми економічного зростання в Україні можуть бути такі кроки:

1. Створення регіональних центрів з інформаційної, фінансової підтримки малого бізнесу та його правового супроводження.

Подібні центри повинні мати розгалужену структуру і охоплювати всі регіони України, їхня діяльність має полягати в наданні інформації з питань законодавства щодо врегулювання підприємницької діяльності, то вирішуються на рівні місцевої влади; маркетингових послуг — інформації про можливості виходу на нові ринки, пошук потенційних партнерів, про можливості та умови виходу на іноземні ринки, про державні та приватні іноземні програми економічного сприяння, про можливості отримання грантів, допомогу щодо

розробки та оформлення документів для отримання кредиту тощо. Одним з обов'язкових напрямків діяльності подібних центрів має стати допомога у підготовці управлінського персоналу для новостворених підприємницьких структур та їхнє правове супроводження протягом одного-двох років.

2. Активізація діяльності місцевих органів самоврядування на ринку запозичень — випуск облігацій місцевих займів, інших цінних паперів.

Ряд невдалих спроб окремих органів місцевого самоврядування в Україні призвів до незаслуженого знехтування цим джерелом залучення інвестицій. Причина насамперед у недостатній кількості в органах місцевої влади кваліфікованих фінансових менеджерів, здатних прорахувати ефективність інвестиційного проекту, термін його окупності та провести кампанію із залучення достатнього фінансування обраного проекту. Для поліпшення ситуації у цьому напрямку, на нашу думку, державі варто розробити програму з надання інформаційних послуг органам місцевого самоврядування щодо операцій на ринку займів, створити кілька пілотних проектів в окремих регіонах та на їхньому прикладі провести практичні навчання для представників регіональних фінансових відомств.

Актуальним для України є те, що зусилля місцевих органів управління можуть компенсувати чи послабити вплив недоліків загальнодержавного регулювання залучення інвестицій, загального несприятливого інвестиційного клімату, наступні заходи щодо поліпшення якого можуть відбуватися саме на рівні органів самоуправління.

3. Створення комунальних інвестиційних банків з напрямками діяльності - інвестування проектів розбудови економічної та соціальної інфраструктури. Такі проекти здатні здешевити вартість транспортних, комунікаційних послуг, вартості енергоресурсів і сприяти здешевленню продукції та послуг, які виробляються у підприємстві, інвестування проектів малого бізнесу, перспективних з економічної точки зору та таких, що розглядатимуться як пріоритетні завдання економічного розвитку регіонів.

4. До активу можливостей місцевих органів управління можна віднести розробку програм з розвитку регіонів з визначенням пріоритетних галузей і підприємств та заходи стимулювання інвесторів. Така програма має враховувати науковий потенціал регіону, структуру промисловості, соціальну структуру населення регіону, його географічне становище.

За результатами створеної програми слід вести пошук інвесторів, розвиваючи зовнішні зв'язки регіону з іншими регіонами держави на рівні підприємств, фінансових компаній, регіональної влади, центральної влади; а також з регіонами та підприємствами інших країн.

Враховуючи також можливості органів місцевого самоуправління щодо регулювання рівня місцевих податків та зборів, а також пільгового надання комунальної власності у користування, можна очікувати, що продумана інвестиційна політика на місцевому рівні здатна пожвавити процес економічного розвитку.

Інвестиційна політика є пріоритетним завданням економічної політики держави на шляху до перетворення короткотермінового зростання на позитивну тенденцію економічного оздоровлення держави. Окремі нескоординовані та непрораховані кроки держави у цьому напрямку не здатні поліпшити кардинально ситуацію із залучення інвестицій в економіку, а інколи навіть негативно впливають на її розвиток. Податкові канікули, скасування боргів щодо сплати податків лише підривали фіскальні інтереси держави та довіру вітчизняного капіталу до неї. Навіть стабілізація грошової одиниці не вплинула на приток інвестицій в країну. Тому доцільніше впроваджувати комплексну державну програму забезпечення економічного розвитку, де кожен з напрямків дій відіграватиме важливу роль, а кожен з елементів програми впливатиме (прямо чи опосередковано) як на кінцеву мету, так і на інші елементи і в цілому залежатиме від них.

В основу програми має бути покладений принцип підтримки усіх можливих джерел інвестицій незалежно від походження (банківські, приватні, державні, вітчизняні, зарубіжні) завдяки встановленню однаково сприятливих умов для

них. Напрямки створення таких умов визначаються політичною волею держави, законотворчими змінами у фінансовому, банківському та податковому законодавстві та організаційними заходами як з боку державних органів влади, так і органів місцевого самоврядування. Останні набувають дедалі більшої ваги у політичному та економічному житті країни. Їхня роль в організаційних заходах щодо залучення інвестицій у подальшому не лише не скорочуватимуться, а будуть дедалі активнішими відповідно до компетенції та ролі місцевих органів влади у реалізації державних програм, у тому числі й економічному розвитку. Від взаєморозуміння та взаємодій двох рівнів влади - державної та місцевої — багато в чому залежить економічне майбутнє нашої країни [24, с. 188-197].

Висновки

Поліпшити ситуацію з інфляцією України можуть такі дії:

- скасувати закон про індексацію доходів. Адже він стимулює спіраль "зарплата-ціна" і перешкоджає ефективному впровадженню антиінфляційної політики;

- скоригувати вагову структуру ІСЦ для відображення сучасної споживчої поведінки. Для достовірного відображення вагової структури споживчого кошика Держкомстату потрібно переглянути дані ІСЦ за попередні періоди. Це забезпечить змістовне порівняння інфляційних даних за попередні роки;

- викласти онлайн детальні дані про всі товари та послуги, що використовуються для підрахунку ІСЦ, щоб усі могли розрахувати свій особистий рівень інфляції та перевірити, чи відповідають ціни в базі даних тим цінам, за якими вони здійснюють покупки в роздрібних магазинах та на ринках. Це має підвищити довіру населення до офіційної статистики.

Пошук оптимальних форм і методів поєднання грошово-кредитної та бюджетно-податкової політики триває в Україні й досі. Однак головне завдання вже сьогодні окреслюється досить чітко.

Отже, жодна економічна теорія не спроможна перебороти об'єктивну суперечність економічного розвитку. Однак, усвідомивши об'єктивність таких явищ, як спад виробництва, безробіття, інфляція, нація має боротися з ними. Уряд, виражаючи і захищаючи інтереси всього народу, використовуючи рецепти економічних теорій, може пом'якшити ці процеси. Багато країн перейшли до соціально-ринкової економіки, тобто до такого типу економічного розвитку, коли свобода ринку і підприємництва тісно поєднується з демократичністю і соціальним захистом усіх членів суспільства.

Список використаної літератури

1. Аналіз інфляції (грудень 2010 року) [Електронний ресурс]. – Режим доступу : <http://www.bank.gov.ua>.
2. Безробіття у світі: [Електронний ресурс]. – Режим доступу: http://www.dcz.gov.ua/control/uk/publish/category?cat_id=124867&page=3
3. Бюлетень Національного банку України [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <http://www.bank.gov.ua>
4. Взаємозв'язок інфляції та економічного зростання: монетаристський підхід до аналізу: [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <http://www.economy.nayka.com.ua/?op=1&z=2328>
5. Державна служба статистики: [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <http://ukrstat.gov.ua/>
6. Економічна теорія [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <http://library.if.ua/book/65/4875.html>
7. Золотогоров В.Г. Економіка: Енциклопедичний словник / В.Г. Золотогоров. - Мн.: Книжковий дім, 2004. – С. 44-51.
8. Індекс розвитку людського потенціалу 2013 (рейтинг України). [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <http://infolight.org.ua/>
9. Інфляція та безробіття. Крива Філіпса та її модифікації[Електронний ресурс]. – Режим доступу: <http://library.if.ua/book/11/1087.html>
10. Макконел К. Економікс/ К. Макконел, С. Брю. – М.: Інфра-М, 1999. – 984с.
11. Орленко О. Споживчий ринок України в умовах Інфляції / О. Орленко // Вісник КНТЕУ. – 2009. – № 3. – С. 15–25.
12. Палехова В.А. Макроекономіка/ В.А. Палехова. – Миколаїв: Вид-во ім. Петра Могили, 2005. – 304с.
13. Панчишин С.М. Макроекономіка: Навч. посібн. / С.М.Панчишин. – К.: Либідь,2005. – 616 с.

14. Найденов В.С. Інфляція в Україні [Електронний ресурс] / В.С. Найденов//2000 Тижневик. – 2000 – Режим доступу: <http://2000.net.ua/2000/derzhava/economica/42682>
15. Рівень безробіття у країнах Європи: [Електронний ресурс]. – Режим доступу. <http://forbes.ua/ua/nation/1384179-infografika-riven-bezrobittya-u-krayinah-evropi>
16. Суть, причини та види інфляції. Наслідки інфляції: [Електронний ресурс]. – Режим доступу. <http://buklib.net/books/33909/>
17. Юрчишин В. Україна: вперед, у пастку бідності [Електронний ресурс] / Василь Юрчишин// Економічна правда. – Режим доступу: <http://www.epravda.com.ua/publications/2011/04/14/283433>
18. Якісне економічне зростання в Україні:сучасний стан і шляхи забезпечення: [Електронний ресурс]. – Режим доступу. <http://www.economy.nayka.com.ua/?op=1&z=485>
19. Сайт всесвітньої статистики: [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <http://www.worldometers.info/ru/>